

Fylkesstyret:

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Oddvar Mikkelsen , 6640 Kvanne	Styremedlem	Møtt	41460565	oddvarm74@gmail.com
Gunnhild Overvoll , 6200 Stranda	Nestleder	Møtt	97164856	gmover@online.no
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Styremedlem	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Vegard Smenes , 6530 Averøy	Styremedlem	Møtt	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	marte.halvorsen@svorka.net
Merete Bolme , 6613 Gjøra	Nestleder BKL		90967963	mebo@live.no
Edvard Bele Sæterbø , 6650 Surnadal	Fylkesleder BU		95524840	edvardbele@msn.com
Til orientering:				
Rita Dyrnes Flatvad , 6612 Grøa	2. vara		90755034	rita.flatvad@gmail.com
Tore Våde , 6110 Austefjorden	3. vara		91689336	tore.vade@tussa.com
Sekretariatet				
Arnar Lyche	Møtt	org.-sjef	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	Møtt	rådgiver	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen		førstekonsulent	90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid		rådgiver	93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll fra telefonstyremøte i M&R Bondelag fredag 19. august 2016 kl 14.00 – 15.30

SAK 32/2016: Høring – Forslag om å endre konsesjonsloven, jordloven, odelsloven m.v.

Vedlegg: Høringsbrev fra Norges Bondelag

Saksutredning:

Stortingets Næringskomité behandlet 16. februar 2016 regjeringens forslag om å oppheve konsesjonslovens priskontroll og (i praksis) forslaget om å oppheve konsesjonsloven. Ved behandlingen ble det klart at det ikke var flertall for disse forslagene, men at det skulle utredes omfattende endringer. Denne utredningen foreligger nå, og inneholder en rekke forslag til endringer av konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og forpaktingsloven.

Fylkeslagene i Norges Bondelag anmodes om å inngi merknader til forslagene *innen 1. september 2016*.

På telefonmøtet gikk styret gjennom forslag til vedtak, og kom med kommentarer og merknader. Fylkeskontoret bearbeidet vedtaket, og sendte dette ut på e-post godkjenning.

Følgende uttale er sendt fra Møre og Romsdal Bondelag:

Vedtak:

Innleiande vil vi seie at vi er litt skuffa over den bastante motstanden heile endringsforslaget har fått frå Bondelaget tilsynelatande utan vilje til å sjå på formuleringar som kan gjere risikoen for uheldige utslag vesentleg mindre for ein del av endringsforslaga.

Vi ser at det i denne saka både er viktig at det reint juridisk er klåre reglar med lite rom for skjøn men og at det blir lagt vekt på kva som er praktisk fornuftig og kva som kan vere til gagn for den aktive bonden og samla matproduksjon og samstundes gjev minst mogleg risiko for

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: PB 2047 Moldegård 6402 Molde	Besøksadresse: Fannestrandveien 63. Molde	Telefon: 71 20 28 90	Mobil: 41 41 88 71	E-postadresse: More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet:
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA			www.bondelaget.no/moreogromsdal

uheldige utslag som t.d at det blir lettare å omdisponere dyrka jord eller at andre enn bøndene sjølve blir jordeigarar. Vi kjem nærare attende til det i punkta nedanfor.

Vi meiner elles at priskontroll og driveplikt er dei viktigaste elementa knytt til overtaking av landbrukseigedom. Vi vil peike på at dersom lover og forskrifter inneheld formuleringar om forbod mot framleige, og krav om at kjøpar av landbruksjord som tilleggsjord sjølv må vere aktiv bonde (det kan t.d bety at ho er kvalifisert til å søkje om produksjonstilskot) så vil det monaleg redusere faren for at utbyggarinteresser med tilgang på kapital kan kjøpe jordbruksareal eller leige det for deretter å oppfylle driveplikt ved framleige til andre og så kunne kjøpe etter ei viss tid 5 år eller 10 år.

Konsesjonsplikta er heller ikkje i dag noko praktisk hinder når ein bonde kjøper areal frå ein annan eigar til tilleggsjord.

Svar på spørsmål:

1) Hvilken betydning vil det ha for fortsatt matproduksjon, lønnsom utmarksdrift og opprettholdelse av jordbruksarealet i ditt fylke, dersom arealgrensen for konsesjons- og boplikt heves fra 25 dekar til 35 dekar full- og overflatedyrka jord.

Svar: I vårt fylke er det mange bruk under 35 da jordbruksareal. Dersom arealgrensa blir heva til 35 dekar er det eit betydeleg antal eigedomar og eit betydeleg areal som potensielt kan falle ut av produksjon dersom dei blir selt til eigarar som vil ha eigedomane til bustad eller fritidsbustad og ikkje har eiga interessa av å drive jordbruk. Vi skal samstundes vere ærlege å seie at på mange av desse bruka er jorda ikkje i drift i dag heller, sidan dei færraste kommunane driv aktiv kontroll av driveplikta. Vi ser og ei utfordring med at nye eigarar utan forhold til landbruk og beita kan kome i konflikt med beitebrukarar om bruken av utmarka som ressurs og om gjerdehald, sjølv om beitelova og gjerdelova i utgangspunktet er klår og enkel og forhalde seg til.

2) Hvilken betydning vil det ha for fortsatt matproduksjon, lønnsom utmarksdrift og opprettholdelse av jordbruksarealet i ditt fylke dersom priskontrollen oppheves på eiendommer (bebygd og ubebygd) med maksimalt 35 dekar full- og overflatedyrka jord?

Juridiske tjenester 3 av 4 Vår dato Vår referanse 29.06.2016 14/01096-45

Svar: Den som må forrente kjøpet med inntekta frå drift av arealet vil tape i konkurransen dersom kjøparinteresse med meir kapital vil betale meir enn det arealet kan gje av forrenting ved jordbruksdrift. Resultatet blir som omtala i svar 1.

3) Departementet har lagt til grunn at formålet med de fleste erverv av ubebygde eiendommer med både jord og skog er å bruke arealet som tilleggsjord. Hva er erfaringene fra ditt fylke på dette punktet?

Svar: Det er og erfaringa i Møre og Romsdal at dei fleste kjøp av ubebygde eigedomar med jord og skog er tilleggsjord til eksisterande bruk, men det har og forekome at slike kjøp har skjedd for å drive jakt i utmarka. Betalingsviljen for godt jaktterreng viser seg å vere høg, og det kan lett tenkjast tilfelle der slike situasjonar kan føre til konflikt med beite og skogbruksinteresser.

4) Bør det fortsatt være konsesjonsplikt og priskontroll ved erverv av ubebygde eiendommer med full- og overflatedyrket jord (inntil 35 dekar)? Bør det eventuelt settes en nedre grense for konsesjonsplikt og priskontroll, og i så fall hvor?

Svar: Det bør fortsatt vere priskontroll ved kjøp av eigedom med jordbruksareal. Det vil vere naturleg med ei arealgrense for dette, men den bør ligge godt under 35 dekar. Sjølv om 35 dekar kanskje er eit lite areal for ein korndyrkar i flate bygder er det eit betydeleg areal for ein frukt eller bær dyrkar og eit betydeleg arealtillegg for ein grasdyrkar i fjordfjell og dalbygdene.

5) Norges Bondelag har tidligere spilt inn at det bør legges til rette for konsesjonsfritt kjøp av innmark som grenser til en aktiv kjøpers innmark samt utmark som grenser til en aktiv kjøpers eiendom, men slik at konsesjonsplikt igjen inntreffer når eiendommen har nådd en viss størrelse i henholdsvis inn- og utmark. En slik regel ville gitt et incitament til å oppnå gode rasjonaliseringer ved salg til nærmeste nabo, og samtidig med et begrenset antall konkurrerende interessenter.

Lovforslaget legger opp til konsesjonsfritt kjøp av tilgrensende eiendom uten slike begrensninger som nevnt. Hvordan stiller ditt fylke seg til lovforslaget?

Svar: I vårt fylke ser vi store utfordringar med å knytte dette til at eigedomane må grense til kvarandre. Det er mange eigedomar som er delt opp i små spredte teigar og det kan gjerne liggje opptil fleire eigedomar mellom dei som eventuelt vil inngå avtale om kjøp/sag. Det vil likevel ikkje vere unaturleg at salet kan skje konsesjonsfritt opp til ei arealgrense slik Norges Bondelag har foreslege. Mange eksisterande driftseiningar består i dag av fleire eigedomar der kanskje ingen grensar til eigedomen der driftssenteret ligg eller til kvarandre, men drivarane har likevel sett det som ei eigna driftseining, og det vil vere svært uheldig å innføre reglar som i praksis vil stimulere til å bryte opp slike eksisterande einingar gjennom enklare salsprosess eller til og med skattefritak med så snever definisjon som felles grense. Dette vil vi gå sterkt imot. I staden ønskjer vi at slike lempingar på regelverket blir knytt til eksisterande leigeforhold og til at kjøpar må vere eit landbruksføretak i aktiv drift (med det meiner vi at kjøpar til dømes oppfyller krav til å kunne mota produksjonstilskot). Felles grense må sjølvstøtt gjerne vere eit tilleggskriterium som i seg sjølv kvalifiserer, men ikkje som einaste kriterium. Dersom ein ser bort frå det juridiske og i staden ser på korleis dei aktive landbrukseiningane faktisk ser ut så er felles grense ikkje noko godt kriterium. Antal driftseiningar i høve til antal eigedomar illustrerer godt at det må vere ein stor andel av dei «passive» eigedomane som ikkje grensar til ein aktivt drive eigedom (driftssenter).

6) Hvilke konsekvenser vil det bli for ditt fylke dersom det tillates konsesjonsfritt kjøp av jord som har vært leid i minst 5 år, uten nærmere reguleringer som avstand.

7) Har ditt fylke forslag til en annen (og snevrere) avgrensning av hvem som skal kunne kjøpe tilleggsjord konsesjonsfritt, enn det som er nevnt i punkt 6?

Svar 6.og 7: Dersom det ikkje blir knytt nokon reguleringar til konsesjonsfritt kjøp etter fem års leige vil det opne for at andre enn bønder kan kjøpe areal, og det vil vere uheldig, men dersom ein t.d forbyr framleige av dyrka jord, kontrollerer oppfylling av driveplikta og stiller krav om at utleige må skje til eit landbruksføretak i aktiv drift, ser vi ikkje behovet for at avstandskrav er nødvendig eller at det skal krævast felles grense. Avstandskravet må i tilfelle vere relativt romsleg jmf svaret på spm 5.

8) Er det hensiktsmessig at eiendommer med ned til 5 dekar jordbruksareal (inklusive gjødsla beite) eller 25 dekar produktiv skog, skal være i posisjon til konsesjonsfritt erverv av tilleggsjord? Hvis ikke, hva bør være nedre grense på kjøpers eiendom?

Svar: Vi går inn for at ein i utgangspunktet må kunne kvalifisere for å søkje produksjonstilskot for å kunne kjøpe tilleggsjord konsesjonsfritt. I tillegg kan det nok vere fornuftig med arealkrav til kjøpars eigedom. Det vil vi foreslå blir sett ein del høgare enn 5 dekar jordbruksareal og 25 dekar produktiv skog. Til dømes 20 dekar jordbruksareal og eller 100 dekar produktiv skog.

9) Hvordan stiller ditt fylke seg til forslaget om å tillate fradeling av ubebygde tomter inn- til 2 dekar til bolig, fritidshus eller naust, uten jordlovbehandling?

Svar: Vi er negative til forenkla fradeling i utmark, fordi det kan gi dårligere løysningar for neste generasjon. Om så skjer må landbrukshensynet styrkes i Plan og bygningsloven.

10) Hvordan stiller ditt fylke seg til forslaget om fjerne kravet til 10-årig avtale ved leie av jordbruksareal?

Svar: Vi vil halde på kravet om 10 år. Leigetakar treng forutsigbarheit for investeringar i driftsapparat som det leigde arealet er grunnlag for. Vi vil behalde ei formulering om driftsmessig god løysing eller noko tilsvarende, men vil peike på at med 50 km traktorar med god køyrekomfort og med aukande bruk av lastebil til frakt av t.d. fôr og gjødsel er avstanden som fell innanfor definisjonen vesentleg utvida dei seinare åra. Etablerte leige-forhold over tid vil i seg sjølv indikere at drivaren oppfattar det som ei god løysing. Slik det er no kan vi ikkje sjå at det i praksis foregår nokon kontroll med kor god driftsmessig løysing det er når det blir inngått leigeavtalar i dei fleste kommunar. Vi ser ikkje det store behovet for at leigejord er ei sjølvstendig driftseining, sjølv om vi kjenner til at det har vore tilfelle av det i fylket. Viss noen ønsker å drive landbruk utan å eige egen jord, så må det være et krav at det er til matproduksjon.

11) Hvordan stiller ditt fylke seg til forslagene om å fjerne kravet til driftsmessig gode løsninger ved leie av jordbruksareal og om at leiejord ikke behøver å være tilleggsareal til annen landbrukseiendom, men gjenstand for selvstendig drift?

Svar: Vi meiner det må lovleg dom til for å fullbyrde tvang om tilbakebetaling av tilskot.

SAK 33/2016: Ta grep-kurs

Vedlegg: Info-skriv fra Norsk Landbrukssamvirke om Ta Grep 2016/2017.

Vedtak:

Styret går inn for at nestleder Gunnhild Overvoll deltar på Ta Grep 2016/2017. Kurset er ikke med i budsjettet for 2016, så en prøver å føre utgiftene på regnskapet for 2017. Bondelaget sentralt betaler reiseutgifter, opphold og daggodtgjørelse, mens Møre og Romsdal Bondelag dekker kursavgiften.

Saksutredning:

Nestleder Gunnhild Overvoll ønsker å delta på Ta Grep-kurs 2016/2017, og søker M&R Bondelag om å få dekket kostnaden. Deltakeravgiften er kr 30.000.

Også tidligere har fylkesstyremedlemmer i M&R Bondelag deltatt på Ta Grep-kurs.

Mentorprogrammet Ta Grep i Norsk Landbrukssamvirke kombinerer gruppesamlinger med personlig oppfølging av en erfaren leder. Mentorene er både fra landbrukets organisasjoner og fra næringslivet generelt. Programmet går over 7 måneder med 3 samlinger – i oktober 2016, og i februar og mai 2017. Samlingene består av en kombinasjon av faglig påfyll og personlig utvikling. I mellomperiodene arbeider adept og mentor etter egne planer. Det er obligatorisk å delta på hele programmet.

SAK 34/2016: Gjennomgang av møteplan og aktiviteter

22. august: Klimaverksted, Tingvoll. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche, Rose Bergslid

23. august: Landbruksseminar på Høyskolen i Volda. Oddvar Mikkelsen, Gunnhild Overvoll

Deltakere er sisteårsstudenter i bachelorstudiet i journalistikk.

Landbruksminister Jon Georg Dale møter studentene og orienterer om regjeringas politikk

Av program ellers:

- Utfordringer for landbruket i dag ved Oddvar Mikkelsen, leder i M&R Bondelag
- Myter og løgner i norsk landbrukspolitikk ved Sverre Arne Lie, statsviter, journalist og forfatter av debattboka "En nasjon av kjøttthuer".
- Hvordan drive journalistikk på et felt. Landbruk som case" ved Thomas Vermes, journalist i abcnyheter, med 25 års erfaring som landbruksjournalist

25. august: Konferanse Matfestivalen i Ålesund

Møre og Romsdal Bondelag, Fylkesmannen og Den Norske Matfestivalen i Ålesund AS arrangerer fagkonferanse **Ærlig mat – ja takk!**

Tid/sted: Torsdag 25. august kl 11.00-16.00, Parken Hotel i Ålesund

28. august: Åpen Gard,

Molde Bondelag. Vertskap Svanhild og Wollert Dankert Krohn, Indre Årø Gard.

Neset Bondelag. Vertskap Ole Marvin Aarstad, Eidsvåg

2. september: Dyregod-dagane Gjemnes, skoledag med undervisning for tiendeklassinger

Bondelaget medarrangør av en skoledag med undervisning for tiendeklassinger, der org.-sjef Arnar Lyche har en av flere poster elevene skal innom. Totalt deltar det fleire hundre tiendeklassinger på undervisningsopplegget.

2.-4. september: Dyregod-dagane stand – betjenes av fylkeskontoret

Bondelaget har stand alle tre dager i lag med Landkreditt. Deler av lørdag og søndag møter Oddveig Gikling-Bjørnå eller Othild Tjugen på stand for Landkreditt.

3. september kl 13.00 – 14.30: Fagseminar Dyregoddagane i Gjemnes- om størrelsen på gårdsbruk, klima og god samhandling

Møre og Romsdal Bondelag inviterer til fagseminar under Dyregod dagane. Arrangementet er et samarbeid mellom Landbruk Nordvest, NORSØK på Tingvoll og begge faglagene.

Program:

- Hvor stort er stort nok? v/Bjørn Egil Flø, forsker i NIBIO
- Kua – en klimaversting? v/Sissel Hansen, forsker ved NORSØK på Tingvoll
- God samhandling = gode resultater v/Rune Sjøholm, daglig leder i Landbruk Nordvest

3. september: Sauesanking på Skår i Ørsta. Odd Bjarne Bjørdal

Landbruksministeren og Nortura-sjefen deltar på sankinga.

6.-7. sept: Sekretariatskonferanse Norges Bondelag – Hønefoss – hele fylkeskontoret

8. september: Styremøte M&R Bondelag (Felleskjøpets møterom i Molde)

Planleggingsdag om Ny jordbruksmelding/valg 2017 med deltakelse/innleder fra Norges Bondelag, Jfr styresak 31/2016 i mai.

9. september: Foredrag om jordvern, Alta. Arnar Lyche

10. september: Halså Bondelag – Åpen Gard. Usikkert om det blir arrangement, avklares senere.

20. september: Fylkesledersamling i Norges Bondelag. Oslo. Oddvar Mikkelsen. Rådgiver i M&R Bondelag, Rose Bergslid, holder innlegg om drøvtyggere og klima.

21.-22. sept: Lederkonferanse Norges Bondelag, Oslo. Oddvar Mikkelsen, Arnar Lyche

28. - 29. september: Kurs for nye tillitsvalgte i Norges Bondelag. Oslo

De som i 2016 er valgt til nytt verv eller inn i styret i Norges Bondelag, et av Norges Bondelags fylkesstyrer, eller representerer NBK eller NBU i et fylkesstyre, er invitert til kurset.

I M&R Bondelag har disse fått invitasjon: Oddvar Mikkelsen, Odd Bjarne Bjørdal, Vegard Smenes og Marte Halvorsen.

De som har anledning til å delta melder seg på innen fristen 25. august.

Tema for kurset er bl.a. styrearbeid, politisk kontaktarbeid, kommunikasjonsjobbing og selvfølgelig en dose landbrukspolitikk. Kurset er gratis, og NB dekker reise, opphold og daggodtgjøring. Da er det ingen grunn til ikke å melde seg på, er det vel?

5. oktober – Styremøte M&R Bondelag (Felleskjøpets møterom i Molde)

1.-31. oktober: Årsmøter i lokallagene

Fordeling av styremedlemmers deltakelse på årsmøtene gjøres på styremøtet 8. sept.

Gjennomgang av plansjer og temaer for årsmøterunden gjøres på styremøtet 5. oktober.

11.-12. november: Ledermøte M&R Bondelag. Grand Hotell, Åndalsnes

17. november: Åpent møte Landbrukets ØKOLØFT

13.-14. desember: Styremøte M&R Bondelag

Besøk frå Akershus Bondelag:

Fylkesleder og org.-sjef har vært i samtaler med sine kollegaer i Akershus Bondelag om besøk i Møre og Romsdal i haust.

Fylkesstyret er innstilt på å vente med Akershusbesøk til 2017.

SAK 35/2016: Avslag på BU-midler til dekking av kostnader til Vestlandsrapport

Vedtak: Styret tar saka til orientering. Styret vil be fylkeskontoret prøve å finne annen finansiering.

Saksutredning:

Møre og Romsdal Bondelag søkte 29. april 2016 Fylkesmannen om støtte om utgreiings- og tilretteleggemidler på kr 112.500 til utgreiinga «Vestlandsjordbruket – vinn eller forsvinn». Utgreiinga er et samarbeidsprosjekt mellom Samarbeidsrådet for Vestlandet og Møre og Romsdal Bondelag.

Fylkesmannen ga i brev 9. juni avslag på søknaden. Avslaget var grunngitt i to punkt:

- Fylkesmannen har avgrenset med midler og må prioritere strengt ved tildeling av disse midlene.
- Ved tildeling av midler skal arbeidet som hovedregel ikkje være igangsatt. I denne saka var utgreiinga ferdig på søketidspunktet.

Møre og Romsdal Bondelag klaget på avgjørelsen i brev av 23. juni 2016:

- Vi mener bestemt at rapporten gir et svært viktig bidrag til kunnskapsoppbygging for hele landbruket i fylket, og er et særdeles viktig innspill til arbeidet med Landbruksmelding for Møre og Romsdal 2016.
- Hovedbegrunnelse for avslaget er at utgreiinga var ferdig utarbeidet ved søknadstidspunktet. Dette beklager vi, men samtidig må det nevnes at rapporten har vært omsnakket og saken muntlig diskutert før oppstart. Selvsagt skulle søknaden ha vært sendt allerede før årsskiftet, men vi har svært mange «baller i luften» og det arbeides intenst hele tiden. Dette, kombinert med sakens karakter (ren kunnskapsoppbygging), tidligere dialog og praksis i tidligere saker, er hovedforklaringen på at søknad ikke har vært sendt tidligere.
- Vi ber fylkesmannen vurdere saken på nytt og tillegge den store viktigheten denne rapporten har for hele landbruket i Møre og Romsdal så stor vekt at det oppveier for Bondelagets uryddige søknadsprosess. Og så lover vi å skjerpe våre søknadsrutiner ved senere anledninger.

Fylkesmannen sendte 20. juli saka over til Landbruksdirektoratet til endelig handsaming. Fylkesmannen skrev i brevet til Landbruksdirektoratet at de ikke kan se at det har kommet fra moment i klagen som gir grunn for å gjøre om vedtaket.

I endelig vedtak i klagesak skriver Landbruksdirektoratet i brev 15. august at de opprettholder Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt vedtak av 9. juni 2016 om å avslå søknaden.

Orientering om saka på telefonstyremøtet v/ org.-sjef Arnar Lyche